

УДК 662.63:338.33:631.147(477)
© 2010

Гейд О.П., аспірант*
Таврійський державний агротехнічний університет

Ковтун А.П., аспірант*
Полтавська державна аграрна академія

ВИРОБНИЦТВО ДИЗЕЛЬНОГО БІОПАЛИВА ЯК ШЛЯХ ФОРМУВАННЯ ЕНЕРГОЗБАЛАНСОВАНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Рецензент – професор, доктор економічних наук П.М. Макаренко

Зростаючий дефіцит традиційних видів палива, погіршення екологічної ситуації вимагає пошуку альтернативних шляхів до вирішення проблем енергетичного забезпечення та екологічного захисту виробництва. Одним із найбільш прогресивних рішень у цьому напрямі є виробництво й використання відновлювальних видів біологічного палива, основним із яких є дизельне біопаливо, що може забезпечити паливним аграрний сектор, а в майбутньому – й інші галузі економіки. Правові проблеми державного регулювання та підтримки даного виду виробництва розглядаються в даній статті.

Ключові слова: дизельне біопаливо, енергозбереження, екологічно безпечні технології, енергоспоживання, індикативне планування.

Постановка проблеми. Перехід на використання альтернативних енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій – складний і працевиткий процес, що передбачає відмову від мінеральних добрив, засобів захисту рослин та інших стимуляторів росту рослин і тварин, використання екологічно чистого біодизельного пального тощо. Цей процес базується на зміні філософії господарювання і призводить до зміни економіки й організації системи сільськогосподарського виробництва.

Причинами виникнення проблеми забезпечення сільськогосподарських товаровиробників паливом є істотна залежність держави від імпорту енергоносіїв та цінової ситуації на світовому ринку нафти, а також зменшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, а отже, відповідне зменшення надходжень до державного бюджету. Держава стимулює застосування технологій, зорієнтованих на енерго- та ресурсозаощадження, зокрема, використання в землеробстві широкозахватних та комбінованих агрегатів, впровадження технологічних операцій мінімального й нульового обробітку ґрунту. При

цьому держава має створювати умови для залучення інвестицій у виробництво біологічних видів палива. Однак не зважаючи на певні зусилля держави розвиток виробництва дизельного біопалива в Україні здійснюється досить низькими темпами. Причинами гальмування даного процесу є відсутність достатньої кількості сировини, промислової бази для її переробки, а головне, відсутність коштів для стимулювання й реалізації енергозаощаджувальних та екологічно безпечних технологій.

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Вивченню проблем ефективного й екологічно безпечного використання земельних ресурсів та сільськогосподарського виробництва екологічно безпечної й енергозберігаючої продукції значну увагу приділили відомі вчені економісти-аграрники: І.К. Бистряков, В.Г. В'юн, В.В. Горлачук, С.І. Дорогунцов, О.Л. Кашенко, Л.Г. Мельник, М.Ф. Реймерс, П.Т. Саблук, В.М. Трегобчук, М.М. Федоров, Т.С. Хачатуров, О.М. Царенко та інші. Проте в науковій та спеціальній літературі недостатньо широко висвітлено переваги й перспективи виробництва і використання біопалива та інших видів екологічно чистої продукції, практичне впровадження альтернативних технологій у сільськогосподарських підприємствах.

Мета дослідження. Метою даної статті є висвітлення головних переваг виробництва та використання дизельного біопалива в аграрному секторі економіки для вирішення проблеми енергозбереження й екологізації сільськогосподарського виробництва.

Матеріали і методи дослідження. Проблема з енергоносіями залишається надзвичайно гострою для України. Зокрема, нафтопродуктами власного виробництва Україна забезпечена лише наполовину. Вихід із цієї ситуації вітчизняні

* Керівник – професор, доктор економічних наук В.Я. Плаксієнко

експерти вбачають у використанні біопалива. У світі вже давно переймаються цим питанням. Аргумент на користь такого палива незаперечний: по-перше, рослинний світ поновлюється, а отже, нестачі в сировині, необхідній для виробництва біопалива, практично немає; по-друге, використання біопалива завдає значно менше шкоди навколишньому середовищу, ніж традиційні.

Фахівці стверджують, що в Україні вже понад 10 років існують власні технології для промислового виробництва біопалива. За їх словами, Україна має унікальний шанс стати провідною країною Європи з виробництва біопалива, оскільки в державі наявні всі економічні умови для цього: вільні площі під вирощування зернових та олійних культур, науковий, технічний і кадровий потенціал, зростаючі внутрішні потреби у моторному біопаливі, великий експортний ринок. Однак, сучасний стан економіки України не дає допоки що змоги промислового виробництва активно заявити про себе на міжнародній арені.

Водночас, Україна має значні можливості промислового виробництва паливного етанолу, оскільки є значним виробником харчового спирту. Зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1996 р. було створено Держконцерн "Укрспирт". Даною постановою передбачалося удосконалити управління підприємствами спиртової та лікєро-горілчаної промисловості. До концерну ввійшло 79 державних підприємств із виробництва спирту. Виробництво біоетанолу було організовано ще у 1998 р., і до 2006 р. його підприємства виробили понад 50 тис. тонн цієї продукції.

Прогнозоване в світі вичерпання основних викопних енергоносіїв (нафти та газу в найближчі 40-50 років) й екологічні чинники спонукають більшість розвинених країн шукати альтернативні нетрадиційні й відновлювальні джерела енергії. Каталізатором цих пошуків стало нове підвищення світових цін на нафту за 2005-2006 роки. За матеріалами вітчизняних експертів, частка відновлювальних джерел енергії у загальносвітовому паливно-енергетичному балансі в 2050 році може досягти 50%, а за прогнозом Світової енергетичної Ради, – близько 80-90% на кінець поточного століття. Так, Німеччина і Швеція до кінця цього сторіччя планують усі сто відсотків енергії отримувати за рахунок відновлюваних джерел. 3-поміж відновлюваних джерел енергії все більшого розвитку набувають енергоносії біологічного походження, або біопалива (біодизель, біоетанол, біогаз).

Із метою вирішення питань розширення виробництва відновлювальних джерел енергії в Україні створено Асоціацію «Укрбіоенерго», яка, виходячи зі статутних завдань, опікується наступними питаннями: створення сприятливої законодавчої та нормативної баз для розвитку ринку біопалива; представлення та захист інтересів членів Асоціації в органах законодавчої та виконавчої влади, а також у бізнесі; залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій у новий сегмент національної економіки; сертифікація й стандартизація біопалива, підготовка нормативно-технічної документації; координація діяльності членів Асоціації на ринку біопалива; просування на внутрішній і зовнішній ринки готової продукції; наукове забезпечення сфери виробництва та використання біопалива; створення інтегрованих агропромислових об'єднань, у кожному з яких на взаємовигідних умовах сільгоспвиробники та їх індустріальні партнери зможуть щороку забезпечувати виробництво 10-20 тисяч тонн біопалива. Асоціація «Укрбіоенерго» направила до Уряду в серпні 2006 року свої пропозиції стосовно вдосконалення законодавчих і нормативних актів в Україні та включення проблем виробництва й використання біопалива до Державних програм. Асоціація запропонувала включити до проекту Програми діяльності Уряду на 2006-2010 роки систему заходів за двома напрямками, а саме:

1. Організаційні заходи

1.1. Доопрацювати Енергетичну стратегію України до 2030 року, посиливши в ній роль НВДЕ (нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії) у відповідності до світових тенденцій.

1.2. Розробити й прийняти до кінця 2006 року державні програми розвитку виробництва та використання біопалив.

1.3. При розробці зазначених програм доцільно максимально використати для виробництва біопалив існуючі спиртзаводи, цукрові заводи, ветсанутильзаводи та інші підприємства, що залишились у державній власності.

1.4. З метою посилення координації та забезпечення системності в наукових дослідженнях і проектно-конструкторських розробках із питань НВДЕ розробити й забезпечити фінансуванням відповідну комплексну науково-технічну програму.

1.5. Запровадити торгівлю квотами за Кіотським протоколом через механізм спільного їх впровадження для отримання іноземних фінансових ресурсів із метою розвитку НВДЕ. Постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого

2006 р. № 206 затверджено порядок розгляду, схвалення та реалізації проектів спільного впровадження.

2. Політична та законодавча підтримка

2.1. Визначити постановою Верховної Ради України прискорений розвиток НВДЕ найважливішим загальнодержавним пріоритетом в економіці України на найближчі 10 років.

2.2. Вважали б за доцільне використати досвід Данії щодо консолідації політичних сил для досягнення загальнонаціональних інтересів в енергетичній галузі.

2.3. Внести зміни до Закону України “Про альтернативні види рідкого та газового палива” щодо: а) обов’язковості застосування біопального для двигунів внутрішнього згорання (передусім в м. Києві, інших містах із населенням понад 500 тис. громадян); б) запровадження заходів державної фінансової підтримки виробникам біопалив, відповідної сировини, машин, приладів та обладнання, зокрема:

- звільнення від ПДВ, акцизів;

- надання безвідсоткових кредитів для виробників біопалива та інших НВДЕ, а не під 10% відповідно із Постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2006 р. № 695. З-поміж першочергових законодавчо-нормативних актів доцільно також прийняти закон щодо запровадження підвищених “зелених” тарифів за реалізацію електроенергії й тепла, вироблених із використанням НВДЕ.

2.4. Законодавчо регламентувати режим використання генетично модифікованих організмів в Україні лише для енергетичних цілей (чи в окремому законі, або внести доповнення до названого вище закону про альтернативні палива).

2.5. Законодавчо заборонити використання в якості біопального метил-трет-бутилового ефіру, як надзвичайно небезпечного забруднювача поверхневих і підземних вод із канцерогенним ефектом.

В Україні було б доцільно легалізувати виробництво біопалива для підприємств усіх форм власності, затвердити державні стандарти та програми з розвитку цих видів палива. Наразі в Комітетах Верховної Ради знаходиться проект профільного закону щодо біопалива, якими врегульовано українську правову базу щодо біопалива з вимогами ЄС.

На сьогодні в Україні є формально чинними програми Кабінету Міністрів України щодо розвитку виробництва біодизельного палива та етанолу (який є основою для моторного палива), сумішевих бензинів тощо. Втім, програми не

фінансуються, не здійснюється й відповідний контроль за переходом нафтопереробних підприємств на нові умови виробництва.

Крім того побутує думка, що виробництво біопалива може призвести до істотного здорожчання продовольства і навіть голоду в країнах, що розвиваються. Втім, чимало експертів не поділяють цієї думки й називають її міфом, вигаданим транснаціональними нафтовими компаніями, не зацікавлених у розвитку альтернативних видів палива. Однак ми вважаємо, що біоенергетика, навпаки, – потужний стимул для розвитку аграрного сектора. Вона інтенсифікує потік інвестицій у сільське господарство, сприяє вдосконаленню технологій та інфраструктури, що забезпечить зростання виробництва продовольства і його здешевлення.

Оскільки основною сільськогосподарською культурою для виробництва біопалива є ріпак, то часто від опонентів виробництва такого палива можна чути про те, що ріпак виснажує ґрунт. Проте ріпак шкодить ґрунту не більше, ніж, наприклад, цукровий буряк, який традиційно вважається провідною агрокультурою в Україні. Якщо розумно підходити до вирощування ріпака, то від цього буде лише користь. Потрібно дотримуватися сівозмін, здійснювати планування на державному рівні, розробити стратегію для кожного регіону і, коли ця культура планово мігруватиме Україною, тоді для наших земель проблем не буде [6].

До того ж сьогодні в Україні маємо бізнес із вирощування ріпака. Все більше площ відводиться під цю культуру, яка потім продається за кордон. Це – не вигідний бізнес для України, – зарубіжні країни фактично задарма використовують наші землі. Ріпак необхідно переробляти в Україні.

Оскільки виробництво й використання біопалива є важливою складовою освоєння екологічно-безпечних аграрних технологій, то державі вкрай необхідна система пільг для учасників ринку біопалива. Лише за таких умов можна змінити ситуацію на розвиток цього напрямку в аграрному секторі економіки. Тут на перше місце необхідно поставити надання пільг щодо ввезення обладнання, яке сьогодні не виробляється в Україні. Використання перевіреного на заході обладнання значно прискорить розвиток ринку біопалива в Україні. Подібні пільгові програми працюють у багатьох країнах: з одного боку, – пільгові програми для фермерів, з іншого, – обмежувальні заходи щодо використання традиційного палива. Таким чином, починають пра-

цювати стимули стосовно утвердження енерго-незалежності держави.

На сьогодні в Україні немає спеціального закону, який би визначав умови виробництва, споживання та оподаткування біологічних видів палива, – чинний Закон України "Про альтернативні види рідкого та газового палива" визначає загальні норми запровадження альтернативних видів палива. З метою створення нормативно-правової бази запровадження виробництва та споживання, а також надання пільг щодо оподаткування біологічних видів палива у Верховній Раді України зареєстровано 7 законопроектів, які за дорученнями уряду були опрацьовані ДПА України. Проте жоден із них не дістав схвалення податківців.

У законопроектах до переліку біопалива пропонується включити біоетанол – спирт етиловий зневоднений, який можна виробляти вже сьогодні на державних спиртових заводах. Водночас пропонується виключити з чинного законодавства норму про визначення біоетанолу як спирту етилового зневодненого, що разом із пропозицією дозволити його виробництво підприємствам усіх форм власності автоматично виводить виробництво та обіг біоетанолу з-під контролю держави.

Також законопроектами пропонується ввести в експлуатацію автозаправні комплекси, які вироблятимуть сумішеве паливо шляхом змішування біоетанолу з традиційними бензинами безпосередньо при заправці транспортного засобу, що може призвести до неконтрольованого використання біоетанолу.

На думку податківців, ухвалення цих норм може призвести до використання біоетанолу (спирту етилового) для виробництва фальсифікованих алкогольних напоїв, розширення тіншового сектора та зменшення обсягів легального виробництва і, як наслідок, – до зменшення надходжень платежів до бюджету.

Також законопроектами пропонується встановити розрахункові ставки акцизного збору на бензини моторні сумішеві, зменшуючи розмір діючої ставки на 3,33% за кожний масовий відсоток біоетанолу або за кожних два масових відсотки етил-трет-бутилового ефіру (ЕТБЕ), що міститься в цих бензинах.

Запровадження пільгової ставки може призвести до домінуючого декларування сумішевих бензинів за пільговою ставкою, оскільки біоетанол, що за технологією денатурується бензином, не можна відрізнити в складі бензинів моторних сумішевих від інших спиртових добавок, якими

на сьогодні підвищується октанове число бензинів. Це дасть змогу утворитися схемам ухилення від оподаткування акцизним збором бензинів моторних сумішевих. Окрім того, встановлення розрахункових ставок може призвести до неоднозначного (множинного) трактування даної норми суб'єктами господарювання й органами податкової служби при визначенні розміру ставок та обчисленні податкового зобов'язання для бензинів моторних сумішевих.

Виробництво та споживання інших видів біопалива, окрім всього має ризики у зв'язку з пропозицією надання пільг щодо оподаткування, яке потребує державного контролю. Однак запропонований державний нагляд не діятиме, оскільки статус і функції таких інспекцій не визначено.

При доопрацюванні проекту закону України "Про використання біологічних видів палива" розроблено його нову редакцію – "Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива". Узгоджений проект передбачає внесення змін до 8 законів України: "Про альтернативні види рідкого та газового палива" – в частині визначення термінів та порядку запровадження виробництва й споживання біопалива, відповідно до яких біоетанол залишається під контролем держави як один із видів спирту етилового; "Про підприємство" – щодо обмеження у здійсненні підприємницької діяльності у сфері виробництва біоетанолу та бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу; "Про Єдиний митний тариф" – щодо звільнення від сплати мита при ввезенні обладнання для виробництва біопалива й приведення кодів відповідно до УКТ ЗЕД на бензини моторні сумішеві з вмістом біоетанолу; "Про оподаткування прибутку підприємств" – щодо звільнення від оподаткування виробників біопалива як операцій особливого виду на 5 років; "Про державне регулювання виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів" – щодо виробництва біоетанолу на підприємствах усіх форм власності відповідно до переліку, визначеному Кабінетом Міністрів України; "Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання виробництва бензинів моторних сумішевих" – щодо уточнення порядку видачі податкового векселя при відпуску біоетанолу для виробництва бензинів моторних і добавок на основі біоетанолу та денатурації біоетанолу; "Про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі товари (продукцію)" – щодо зміни норм про використання

високооктанової кисневмісної добавки (ВКД) на біоетанол та встановлення спеціальних умов для застосування пільгової ставки акцизного збору на бензини моторні сумішеві; "Про ставки акцизного збору на спирт етиловий та алкогольні напої" – щодо встановлення нульової ставки акцизного збору на спирт-сирець етиловий у разі, якщо він використовуватиметься як сировина для виготовлення біоетанолу (спирту етилового зневодненого).

Не дійшли згоди у Верховній Раді й при розгляді питання про звільнення від оподаткування виробників біопалив на 5 років, що призведе до втрат бюджету; про оподаткування за нульовою ставкою акцизного збору біологічних видів палива моторного, в яких вміст нафтопродуктів менше 70 % (пропонується розмір ставки на біологічні палива (вміст нафтопродуктів менше 70%) встановити залежно від вмісту нафтопродуктів у таких видах палива); про використання спирту-сирцю етилового для виробництва біоетанолу, що не узгоджується з нормами чинного законодавства стосовно умов виробництва біоетанолу та порядку оподаткування спирту й може призвести до нецільового використання спирту-сирцю етилового для виробництва фальсифікованих алкогольних напоїв.

Результати досліджень. Виробництво біопалива в Україні є конкурентоздатним із європейським. Зокрема, посилаючись на розрахунки Інституту цукрового буряку УААН і НТЦ "Біомаса", собівартість біодизелю у нашій країні становить 0,42 євро/л, біоетанолу – 0,167 євро/л. До того ж, аналогічні показники і в Німеччині: за даними німецького інституту Institut für Weltwirtschaft Kiel (2006 р.), собівартість біодизелю становила 0,96 євро/л, біоетанолу – 0,77 євро/л. Це можна пояснити тим, що Україна має порівняно дешеву сировину та робочу силу. Паливо "Біо-100" коштує на 40-50 коп. дешевше за 95-й бензин, утім за якістю, як запевняють виробники, перевищує навіть 98-й. Основною його складовою є біоетанол, отриманий внаслідок переробки меляси, зерна або цукрового буряку.

В Україні виробництво біопалива ще не налагоджено. За різними оцінками, у 2006 р. міні-заводи або дослідницькі установки з виробництва біодизеля працювали в 12 областях України і виробили 20 тис. тонн продукції, яка, в основному, використовувалася для сільського господарства.

Варто також відзначити, що у 2007 р. в Одеській області компанією "Біодизель Бесарабія" було відкрито міні-завод із виробництва біодизеля

потужністю близько 7 тис. тонн на рік. Другий завод (потужністю до 10 тис. тонн біодизеля на рік) було введено в експлуатацію у Херсонській області в лютому 2007 р. компанією "Лі-бер". Сировинна база для виробництва біодизеля в Україні істотна, тому чимало сільськогосподарських підприємств експериментують із виробництвом біодизеля для власних потреб.

За експертними оцінками, потенційні можливості нашої країни дозволяють забезпечити до 2020 року виробництво щорічно: біоетанолу – близько 4,5-5 млн. тонн, біодизелю – близько 6 млн. тонн, біогазу – близько 10 млрд. м куб., тепла із котелень на біомасі – близько 8 млн. тонн ум. палива. В умовах підвищення цін світового ринку на нафту до 70-80 дол. США за барель, а на природний газ – до 230-250 дол. за 1000 м³ усі види біопалива будуть конкурентоспроможними. При тому витрати на біоетанол і біодизель очікуються нижчими за відповідні еквіваленти традиційного бензину та дизельного пального на 10-15 %; витрати на енергію, отриману з біогазу, – на 20-25 %, а отриману при спалюванні біомаси в спеціальних котлах – в 2-3 рази за аналогічну при використанні природного газу. Ще в 2007 р. Асоціація зверталася до Голови Комітету з питань бюджету Верховної Ради України з клопотанням підтримати фінансування реформування державних підприємств Міністерства агрополітики України з метою розвитку виробництва та використання біоетанолу, біодизелю, біогазу та біопаливних добавок до світлих нафтопродуктів, а також проведення реконструкції окремих заводів концерну «Укрспирт» та законодавчого забезпечення нормативними й регламентними документами, передбачивши на цю мету у Законі України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» 35-25 млн. гривень. Проте сьогодні виробництво й використання біопалива в Україні перебуває на початковому рівні. Заправок, де реалізується біопаливо, – мізерна кількість. Зокрема, 5 заправок у невеликих обсягах – від 2 до 9 м³ на добу – реалізують біопаливо на Буковині. Біодизельне паливо для власних потреб виробляють деякі агропромислові комплекси.

Такий стан справ маємо через відсутність належної нормативно-правової бази. Законом "Про використання біологічних видів палива" передбачено відповідні пільги для виробників та споживачів біопалива; при цьому передбачено не відволікати гроші з держбюджету. По-перше, – це значна частина коштів, що їх не використовує Україна за Кіотським протоколом, які б могла

одержати за умови зменшення шкідливих викидів в атмосферу. Ще одне фінансове джерело – переробка в Україні на біоетанол близько 10 млн. тонн фуражного зерна, яке щороку зернотрейдерами за безцінь продається за кордон, у той час, як з однієї тонни зерна виробляється 330-350 л біоетанолу, з 10 млн. тонн – близько 3,5 млрд. літрів. За кордон 2,5 млрд. л біоетанолу можна продати за нинішніми цінами по 600-700 дол. за тону. Це близько 2 млрд. дол., які б надійшли до державної казни. Решту біоетанолу можна використати на внутрішньому ринку, вже не кажучи про те, що налагодження виробництва біоетанолу в Україні – це розвиток регіонів, нові робочі місця, податки до бюджету і таке інше.

Друга проблема полягає в тому, що чинні закони чітко регламентують: в Україні єдиним покупцем, зокрема, біоетанолу, який є основою для

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Грабар І.Г., Титаренко В.Є. Система технологій і основи бізнес-планування. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 128 с.
2. Дудко П.Д., Крюк А.Г., Савченко Н.Ф. [и др.] Основы технологических систем. – Х.: Изд. ХГЭУ, 2002. – 247с.
3. Дусанюк Ж.П., Шевчук В.Я., Дусанюк С.В. Система технологій. – Вінниця: ВДТУ, 2002. – 98 с.
4. Збожна О.М. Основы технологій. – Тернопіль:

виробництва будь-якого моторного палива, є нафтопереробний завод, включений до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України. Зрозуміло, хоча його визнано єдиним споживачем, він всіляко уникає контактів із виробниками екологічного продукту.

Висновок. Таким чином, можна узагальнити, що виробництво біопалива в Україні є комерційно й екологічно вигідним. Проте недосконалість законодавчо-нормативної бази щодо державної підтримки підприємств, задіяних до реалізації Програми розвитку виробництва дизельного біопалива, значно гальмує цей процес. Тому необхідно, передусім, на державному рівні визначитися зі шляхами впровадження енергозберігаючих технологій і лише потім розробити нормативні документи з їх реалізації.

Карт-бланш, 2006. – 486 с.

5. Інтегровані інформаційні технології та системи (ІІТС-2005): Матеріали наук.-практ. конф. молодих вчених та аспірантів, 21-23 листопада 2005 р. – К.: НАУ, 2005. – 180 с.
6. «Програма розвитку виробництва дизельного біопалива» від 22 грудня 2006 р. N 1774 // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>